

*Dezvoltarea pare o consecință firească
a existenței noastre și de aceea este
percepută ca venind de la sine.*

Realitatea lumii arată că dezvoltarea
este un proces real când sunt activați
factori productivi în conjuncturi create
prin efort stimulat de voința
randamentală.

UNDE GRESIM?

Recurs la persistența subdezvoltării

(O problemă de înțelegere a acțiunii)

*„Nu mă simt obligat să cred că
același Dumnezeu
care ne-a înzestrat
cu judecată, rațiune și intelect
a avut în intenție ca noi
să ne lipsim de folosirea lor”*

Galileo Galilei

Semnificații & configurări

- Recurența deficitului de înțelegere
 - predispoziții interne/stimuli externi
- Angajarea ideologică a potențialului
 - experimentarea șocului
- Reflexul condiționat al dependențelor
 - eșecul poziționării
- Amânarea finalizării proiectelor
 - trădarea consensului
- Fragilitatea identitară a contextelor
 - reinventarea elitei/structurarea idealului

Partea întâi

SEMNIIFICAȚII

(Despre teoria pierdută care dă sens necesității în economie)

*„Bogăția nemaiauzită s-a dovedit inseparabilă
de sărăcia nemaiauzită”*

Karl Polanyi

CE ȘTIM?

*În absența reprezentărilor raționale asupra realității ,
nu sunt posibile expresii științifice*

Fațete multiple

- Dezvoltarea poate fi interpretată în pachete de semnificații la nivel individual sau comunitar, cu accente biologice, psihologice, sociologice, economice, culturale sau instituționale.
- Tipologia dezvoltării ca proces real are în centrul ei un tribar de aur format din:
 - *Dezvoltarea umană;*
 - *Dezvoltarea economică;*
 - *Dezvoltarea socială.*
- Istoric, formarea acestui triunghi este legată de faza de maturizare a primei modernități, ca propagare a efectelor dinamicii sociale prin manifestarea combinată a primei revoluții industriale și a funcționalizării statului-națiune.

Concretețea înțelegerii

- În experiența teoretizată și instituțională conținutul concret a tipurilor principale de dezvoltare sunt:
 - Semnalarea efectelor finale ale dinamicii potențialului economiei = *dezvoltarea economică*.
 - Exprimarea efectelor materializate în durata și calitatea vieții, starea educației și nivelul de trai = *dezvoltarea umană*.
 - Cumularea efectelor: α)capacității de folosire a energiei, β)stării confortului și activităților de tip urban, γ)utilizării informației și δ)capacității de apărare în cazul riscului adversităților = *dezvoltarea socială*.

Corelativitate optimă

- Aspectele cantitative sunt implicate cu prevalență în expresia dezvoltării economice, temelia acestui proces fiind creșterea economică.
- Dezvoltarea umană și dezvoltarea socială sunt mize strategice deosebit de ample a căror măsură directă conferă termenii standardului de civilizație;
 - ❖ Sensul ultim al dezvoltării economice trebuie să fie dezvoltarea umană și dezvoltarea socială.
- Corelarea optimă a tipurilor de dezvoltare este consecința unor condiții instituționale de manifestare a agenților predispuși la acțiune inovativă cu finalitate randamentală.

Contrapunerea sensurilor

- Subdezvoltarea este pandantul sărăciei, forma ieșită din nominarea cultă a stării degradate a condițiilor de subzistență. Corespondentul în expresie „*corect-politică*” pentru subdezvoltare este „în curs de dezvoltare”.
- Subdezvoltarea este un fenomen istoric de tip modern, legat de fractura dependenței sociale față de natură produsă de modul industrial de creare a avuției;
 - ❖ Subzistența a devenit o consecință exclusivă a funcționării pieței (piața înlocuiește natura ca mediu al subzistenței)
- Subdezvoltarea are sensul material de întârziere a maturizării efectelor revoluțiilor industriale și ale emancipării.

Depășirea posibilităților

- Asocierea înțeleșurilor subdezvoltării cu înapoierea a constituit imboldul transferului problemei la nivelul strategiilor politice.
- Astăzi, experiența țărilor emergente redă densitatea și extensia preocupărilor pentru ieșirea din subdezvoltare.
- Eforturile se lovesc de două limitări acționale:
 - Reconstituirea combinației istorice a factorilor care au generat dezvoltarea;
 - Formarea, în termenii orizontului generațional de așteptare, a experienței alternative de inovare societală sincronizată cu trendurile progresului.

Șocul alterității

- Global, dezvoltarea se rezolvă în termeni geopolitici, consecința fiind stratificarea avuției lumii, cu tendințe polarizante, generatoare de riscuri pentru libertate, democrație și pace;
- Subdezvoltarea rămâne o problemă a sensibilității naționale, soluțiile acesteia dovedindu-se inconsistente în termeni relativi:
 - ❖ Gradele de diferențiere în distribuția geografică a avuției se mențin în zona critică (*țările bogate tind să rămână bogate, țările sărace tind să fie și mai sărace*, după expresia lui Danni Quah).
- Dezvoltarea și subdezvoltarea sunt teme sociale.

*„Știința e bunul-simț
organizat, iar multe teorii
frumoase au fost desființate
de un fapt urât”*

Thomas Henry Huxley

CE ÎNȚELEGEM?

Reprezentarea științifică asupra economiei atrage după sine expresii raționale la problemele concrete.

Originile blocajului

- Cheia dezvoltării este înțelegerea ei ca un proces al acțiunii umane centrată pe efortul de combinare a factorilor tangibili și intangibili pentru depășirea constrângerilor mediului natural;
 - Dezvoltarea în sens larg este consecința schimbării dependenței omului de timp, *ca ieșire din fatalismul așteptării mântuirii*, și de spațiu, *ca eliberare tehnologică de întâmplare*;
 - ❖ Starea modernă a dezvoltării apare ca dependență a omului de inovare (*pentru limitarea constrângerilor naturale*) și ca stimulare a inter-subiectivității fundamentale (*pentru generarea confortului*).

Înlănțuiri câștigătoare

- De la prima revoluție industrială, omenirea a creat pista de decolare a dezvoltării pluriforme de care a beneficiat țările care: **1** au favorizat *structurile sociale furnizoare de progres tehnologic* și **2** au fost *predispuse să efectivizeze emanciparea individuală*;
 - Avuția națiunii și a cetățenilor a luat forma capitalului;
 - Capitalul a favorizat gestiunea puterii în termenii democrației;
 - Industrializarea a creat piețe;
 - Capitalizarea competitivă a susținut consolidarea fondului cultural al personalității umane pentru dinamica elitei;
 - Elitele au proiectat contextele geopolitice pentru dependențele interne și externe cele mai favorabile.

Condiții obligatorii

- Manifestarea înlănțuirii de atitudini favorabile dezvoltării pluriforme necesită drept condiții obligatorii:
 - Țintele de etapă se înscriu obligatoriu în termenul lung al dezvoltării (ciclurile electorale, bunăoară, schimbă formule de combinare a factorilor, dar păstrând scopul dezvoltării);
 - Dezvoltarea devine epicentrul puterii și oferă reperele reale ai identității teritoriale în lume.
 - Dezvoltarea se judecă în termenii demnității individuale și comunitare deopotrivă pentru a se limita stresul de adversitate specific decalajelor nenaturale.

Repererele viziunii

- Sensul proiecțiilor câștigătoare este dat de conceptul de dezvoltare socială, cu aliniamente cumulative ale tuturor tipurilor acceptate de dezvoltare;
 - Valorificarea eficientă a posibilităților energetice , mai ales a inovației în materie de energie;
 - Generarea mijloacelor productive pe baza tehnologiilor cu putere de propagare a confortului teritorial, economic, social și cultural al populației;
 - Favorizarea propensiunii naturale a independenței omului de constrângerile ecologice și fortificarea dependenței de resursa inepuizabilă a gândirii raționale;
 - Păstrarea capacității de a face față agresiunilor de orice fel, cu sensul favorizării tensiunii creatoare a contrariilor.

Asumarea adevărului

- Dezvoltarea socială a devenit tot mai mult o preocupare individuală în termeni de egalitate de șanse;
 - Noua frontieră a emancipării este eminentamente economică.
- Globalizarea are șansa să fie o formulă adecvată de gestionare a drepturilor și libertăților individuale dacă rezolvă tensiunea structurală dezvoltare/subdezvoltare în lume;
 - Clasamentele țărilor după PIB/locuitor relevă persistența sărăciei ca principală sursă de risc pentru democrație.

*„Avuția unei națiuni
corespunde populației ei,
iar mizeria ei corespunde
avuției ei”*

Giammaria Ortes

CE REȚINEM?

*Când reprezentarea lucrurilor nu este rațională,
înțelegerea le deformează.*

Dinamici potențiale

- Teoretic, dezvoltarea este o stare tendențială cu caracter obiectiv, ca împlinire a așteptărilor democratice de mai bine.
- Practic, se dovedește a fi o stare potențială, accesibilă selectiv:
 - ✓ Țări dezvoltate, care dau standardele istorice, cele trei tipuri principale de dezvoltare susținându-se reciproc;
 - ✓ Țări în dezvoltare, unde se configurează ciclic potențialul de apropiere de standarde;
 - ✓ Țări subdezvoltate, marcate de conjuncturi diverse defavorabile spargerii cercului vicios al sărăciei.
- Țările subdezvoltate – numeric 88 %, teritoriul aproape 50 %, populație spre 40 %, PIB în jur de 15 %.

Temeiul puterii

- Dezvoltarea este o stare rară, accesul fiind posibil pentru țările care au parcurs experiența primei revoluții industriale, au valorificat străpungerile tehnologice ale celei de-a doua revoluții industriale și s-au angajat să forțeze evoluțiile ce anunță cea de-a treia revoluție industrială.
- Țările care au prezervat stimulii factorilor specifici configurării structurilor funcționale ale societății din triunghiul echilateral de aur al dezvoltării fac parte din grupul redus al țărilor dezvoltate.
- Problema dezvoltării are astăzi soluții ce țin de capacitatea de gestiune a puterii economice, științifice, culturale și militare ca formulă de ordine a lumii globalizate.

Consecința inacțiunii

- Rezolvarea problemei dezvoltării presupune să se conștientizeze provocările care survin, deci, pe patru aliniamente:
 - Înțelegerea procesului (mecanismele generice);
 - Posibilitățile de producere (suportul procesului);
 - Pretențiile identitare (motivația dominantă);
 - Proiectele consensuale (asumarea termenului lung).
- În țările unde aceste aliniamente nu au intrat, nu au rezistat pe agenda publică sau nu au generat atitudini și comportamente favorabile definirii și aplicării lor, subdezvoltarea a devenit persistentă.

„Când ne confruntăm cu o problemă dificilă, adesea răspundem în locul ei la una mai simplă, de regulă fără să băgăm de seamă substituția”

Daniel Kahneman

Partea a doua

CONFIGURĂRI

(Despre ceea ce dă sens contrariului dezvoltării)

*„ Foarte bine ai vorbit, dar până una-alta
trebuie să ne lucrăm grădina”*

Voltaire

CE FAC ALȚII ?

Concentrarea pe reprezentarea rațională a intereselor naționale se traduce în expresia științifică a problemei dezvoltării

Începutul recent

- Modernitatea, ieșită din ideile iluminismului raționalist, a adus în prim planul deciziei publice probleme ale economiei de piață, legată direct de străpungerile randamentale ale industrialismului.
- Industrialismul de primă generație a impus capitalismul ca formulă câștigătoare de combinare a factorilor dezvoltării sociale în tandem cu propensiunea imperială britanică de gestiune a puterilor.
- Odată cu civilizația industrială, nesincronizarea atitudinilor randamentale a însemnat diferențierea accesului la confortul material;
 - ❖ Prima revoluție industrială a deschis calea concurențială pentru poziția cea mai favorabilă în controlul resurselor dezvoltării.

Complicații inocente

- Zona noastră geografică s-a cuplat la trendurile industrialismului de runda a doua, reprezentată de industrializarea bismarckiană;
 - S-a urmat regimul valurilor concentrice, care determină dependența randamentului periferiei de centrul propagator.
- Inversiunea randamentală de tip industrial în acțiunea societală a coincis cu emanciparea națională din secolul al XIX-lea;
 - ❖ Desfășurarea concomitentă a cuplajului la revoluția industrială și la revoluția națională a generat o încordare recurentă între așteptările sociale și disponibilitatea mijloacelor angajate (teoria formelor fără fond).

Opțiuni subalterne

- Dezvoltarea capitalistă în zonă a debutat prin import de modele și de agenți;
 - Procesele revoluționare ale căii capitaliste de dezvoltare, industrializarea și emanciparea, nu au avut suficient conținut organic:
 - ❖ Inconsistența fermentului social intern pentru opțiunea industrială în raport cu opțiunea agrară;
 - ❖ Timiditatea înclinației pentru introducerea structurilor cu funcția de pregătire intelectuală deschisă inovării.

Costul experimentelor

- Situația profundă în zonă este rezultatul unui șir de experimente inspirate intern sau programate extern, care durează de aproape un secol.
- Economia a fost sub asediul experimentelor ideologice, de genul terapiei de șoc (aplicată într-un sens începând cu 1945, apoi în celălalt sens după 1989).
- Cu fiecare experiment, economia a fost mereu în situația conflictuală destrucție/construcție, acumularea de capital și continuitatea structurilor funcționale fiind imposibile.

Cezura dezvoltării

- Discontinuitatea brutală a acestui model de dezvoltare nu ne permite să constatăm ce ar fi însemnat poziționarea țărilor în raport cu efectele de dezvoltare;
 - ❖ Traseul urmat din 1948 este net diferit, iar calea industrialismului programat după principii ideologice a ratat posibilitatea de a se fi consacrat ca termen de comparație;
 - ❖ În plus, noul centru propagator de inovare societală era el însuși din periferia modernității centrate pe industrialism.

Alteritate rațională

- Acum, decalajul regional de dezvoltare este înainte de toate un efect al desincronizărilor din strategiile de tranziție postcomunistă;
 - ❖ Reforma proprietății a presupus în Ungaria managementul privat în companiile energetice și în bănci, rezultatele fiind vizibile în expansiunea unor branduri precum MOL sau OTP.
 - ❖ În Cehia privatizarea industriei de automobile s-a făcut cu o companie puternică financiar și tehnologic.
- Criza actuală a arătat că o țară precum Polonia a suportat mai ușor consecințele cu ajutorul băncilor proprii (peste 30% din cota de piață), iar Germania a avut creștere datorită forței industriei autohtone (singura țară europeană unde s-au maturizat procesele modernității prin industrialism).

Secretul evadării

- Țările postcomuniste care au menținut sub control pârghii de reglare a stabilității producției au avut potențial de dezvoltare.
 - ❖ Ungaria nu a destructurat imediat și total formele de proprietate, asigurând stabilitatea producției, inclusiv în agricultură;
 - ❖ Polonia nu a paralizat complet sistemul bancar și pe cel industrial, beneficiind și experiența economică privată păstrată semnificativ în timpul regimului comunist;
 - ❖ Cehia nu a transferat fără echivalență părți din proprietatea publică propriilor cetățeni.

*”Unii fosilizează teoriile
printr-o strictă aderare
la ele”*

Maggy Anthony

CE FACEM NOI?

*Excesul de reprezentări emoționale asupra economiei
duce la sufocarea înțelegerii științifice a economiei.*

Dependența de cale

- Formulele românești de dezvoltare au alternat cu accente de prevalență pe factorul intern sau pe factorul extern;
 - ❖ Configurarea dependențelor politice și economice s-a centrat fie pe Occident, fie pe Orient.
- Alternanța dependențelor a însemnat structurare/destructurare periodică cel mai adesea violent, inclusiv în privința elitelor naționale, începând cu generația pașoptistă.
- Din consecințele pattern-ului dependenței externe nu s-a ieșit vreodată, dacă luăm în calcul sinuozitatea evoluțiilor postbelice și postrevoluționare;
 - Schimbări de direcție (1711, 1784, 1812, 1831, 1866, 1916, 1938, 1947, 1971, 1989).
- *În România prea adesea schimbarea politică a însemnat și schimbare economică violentă.*

Persistența riscului

- Transformările politice radicale din secolul XX (ieșirea din capitalism/intrarea în socialism, ieșirea din comunism/reintrarea în capitalism) au fost însoțite de desincronizări sau au fost întrerupte procese de structurare ale forțelor economice ale dezvoltării;
 - În primul rând formarea capitalului productiv/industrii prelucrătoare;
 - ❖ *Două decuplări ale țării, în decurs de două generații, de la fundamentele potențialului de dezvoltare.*
 - Consecințele paradoxale ale perioadei postcomuniste de până acum au fost decapitalizarea autohtonă și dezindustrializarea.
- Forțele dezvoltării românești fructifică în beneficiul țărilor care dețin ponderea majoritară în capitalizarea economiei noastre;
 - ❖ *Intrarea în UE nu a schimbat sensul acestei structurări a destinației valorii adăugate.*

Târguiala candidă

- Într-o economie fără acumulări proprii de capital, consecința transferului proprietății de la stat la particulari a fost pierderea de substanță economică pe două canale:
 - ❖ Transferul fără echivalență a proprietății către populație;
 - ❖ Vânzarea activelor subevaluate către capitalul străin (vânzarea de valori imobiliare, iar nu de afaceri!).
- Sensul natural al tranziției la economie de piață era ca proprietatea privată să apară în principal prin libera inițiativă a indivizilor dispuși să-și asume riscul investițional;
 - *Românii s-au ocupat, cum s-a spus, prea mult de împărțirea și nu de înmulțirea proprietății!*

Buclele deviante

- Efectul de dezindustrializare care a însoțit reforma economică s-a datorat parțial abandonării industriei grele, a construcției de mașini și a petrochimiei și parțial apetitului investițional pentru retail.
- Dificultatea cronică a tranziției la economia de piață a constat în:
 - Capitalizarea precară a companiilor;
 - Economisirea redusă.
- O influență aparte a avut-o deschiderea economiei, în condiții de slabă capacitate de a face față forțelor concurențiale ale pieței globale.

Efecte neașteptate

- Primul canal a accelerat decapitalizarea prin gestiune defectuoasă, iar al doilea canal a drenat sursele de capitalizare spre țările de origine ale firmelor.
 - Consecințele pe termen lung au fost:
 - ❖ Întârzierea apariției antreprenoriatului român;
 - ❖ Transformarea economiei în piață de consum a produselor unor companii din alte țări;
 - ❖ Tranziție demografică recesivă.
- *Fără capital de sorginte națională (fără clasă antreprenorială autohtonă), care să fie inima economiei naționale, România pierde populație într-un ritm care pune sub semnul incertitudinii identitatea națională, chiar funcționalitatea statului.*

Excese de conformare

- Prin adoptarea soluției lichidării bazei istorice a capitalizării interne, lăsând locul liber capitalului străin, România și-a complicat problema dezvoltării;
 - ❖ Canalele de transmisie ale deciziei guvernamentale au în economie o zonă de penetrare foarte redusă, companiile cu capital străin urmând regulile strategice ale țărilor de origine.
- Gradele de libertate decizională pentru adoptarea de strategii întemeiate pe activarea surselor clasice ale dezvoltării folosite de toate țările dezvoltate sunt extrem de reduse;
 - ❖ Apelul la creditori externi și la decizia guvernantei globale a ajuns să se facă după principiul „*altcumva nu se poate*”.

Forța proprie

- Sunt și aspecte de mentalitate care amplifică consecințele stării de subdezvoltare:
 - Practica eternei reluări a proiectelor de dezvoltare, absorbite de mecanica schimbărilor de regim sau de guverne;
 - Circularitatea *tendințe interne – tendințe externe* s-a manifestat într-un ritm care a estompat efectele de dezvoltare;
 - Presiunea adoptării modelelor regionale (de dependență, dar și de independență) a anihilat creativitatea forțelor proprii, linia de continuitate a identității, prestigiul și recunoașterea ca teritoriu unde locuitorii știu ce vor și fac ceea ce-și propun
- *Restructurarea socială neglijată, tratată doar ca o consecință a reformei economice, a inflaționat sărăcia.*

Trăirea consecințelor

*„ Dacă locuiești în Danemarca,
ai aproximativ o șansă din șapte
de a crește în sărăcie*

*– ceea ce la Bruxelles se numeste AROPE
(riscul de sărăcie sau excluziune socială).*

*Dar dacă locuiești în România,
la capătul opus spectrului UE,*

*probabilitatea este mult mai îngrijorătoare, 50-50
(o șansă din două, p.n.)”*

John Feffer

Voința inevitabilă

- Cursul periculos pentru destinul național poate fi oprit doar prin activarea acelor surse ale dezvoltării care au făcut ca unele state să fie dezvoltate:
 - ✓ Favorizarea revoluțiilor industriale (inclusiv cu acceptarea de costuri politice);
 - ✓ Voință puternică de acțiune centrată pe obiective de lungă durată (consens politic pe importanța ultimativă a dezvoltării!).
- Diminuarea progresivă a constrângerilor contextului global să se transforme în sporirea gradelor de libertate în folosirea unicei căi spre dezvoltare cunoscută și folosită de toate statele dezvoltate: *desăvârșirea revoluțiilor industriale.*

Înainte-înapoi

- Dezvoltarea a devenit pentru România o triplă problemă de:
 - Reconstrucție a *economiei naționale*;
 - Regenerare a forțelor industriale;
 - Refacere a potențialului de forță de muncă.
- *Șansa dezvoltării nu mai poate veni decât dintr-o formulă strategică de natură excepțională, inclusiv de respectare inteligentă a constrângerilor globalizării.*
- Identitatea națională într-o lume globală se asigură astăzi doar prin dezvoltare socială!

Evitarea coliziunii

- Întârzierea dezvoltării, percepută în esență ca distanțare a standardelor de viață de nivelul mediu european, riscă să epuizeze încrederea populației în noul curs al istoriei, cu o fațetă tragică:
 - ❖ *Instalarea neîncrederii în forțele de sorginte națională.*
- Suntem într-un moment în care s-ar putea inversa, fără consecințe violente, trendul disipării forțelor disponibile ale interesului național pentru ieșirea din starea de periferie.
 - România poate să joace deschis cartea conformării la contextul global prin angajamentul de profunzime al elitelor la reconstrucția cadrului de revigorare a forțelor naționale ale dezvoltării, înainte de toate fiind vorba de ***capitalul național***.

Glocalizarea intereselor

- *Avuția națiunii într-o economie deschisă se cumulează prevalent după originea capitalului.*
- Beneficiile globalizării sunt efecte de bunăstare și confort, în termeni de dezvoltare durabilă, atunci când România va juca după principiul ***win-win*** rolul de contributor direct la ***libera circulație a capitalului, a bunurilor, a serviciilor și a persoanelor***, deci să aibă:
 - ❖ Capital industrial și financiar semnificativ, cu capacitate partenerială și de reziliență pe piețele globale;
 - ❖ Ofertă penetrantă de produse pe piețele diferențiate geografic;
 - ❖ Sector terțiar competitiv pentru societatea cunoașterii;
 - ❖ Forță centripetică în gestiunea tendințelor globale de mobilitate a persoanelor.

„Toate sunt clare, numai eu sunt tulbure!”

Lao Zi

„Caracterul imperfect al judecății umane ne face...să ne îndoim că opinia noastră este întotdeauna corectă”

C.G. Jung

MULȚUMESC
PENTRU
ATENȚIE!

Bibliografie (1)

- **Acemoglu, Daron, Robinson, A: James**, *Why Nations Fail. The Origins of Power, Prosperity, and Poverty*, Crown Publisher, 2012
- **Akerloff, George.A. Shiller, Robert. J.** *Spirite animale. Despre felul în care psihologia umană influențează economia și ce înseamnă asta pentru capitalismul global*, Editura Publica, 2010
- **Allen, Robert C.**, *The British Industrial Revolution in Global Perspective*, Cambridge University Press, 2009
- **Attali, Jacques**, *Histoire de la modernité - Comment l'humanité pense son avenir*, Edition Robert Laffont, 2013
- **Banerjee, Abhijit V., Duflo, Esther**, *Poor Economics: A Radical Rethinking of the Way to Fight Global Poverty*, Public Affairs, 2011
- **Beck, Ulrich**, *German Europe*, Polity Press, 2013
- **Borsi, Mihaly Tamas, Metiu, Norbert**, *The evolution of economic convergence in the European Union*, Discussion Paper, Deutsche Bundesbank, No 28/2013
- **Bowles, Paul**, *Capitalism*, Pearson Education Limited, 2007
- **Braudel, Fernand**, *Dinamica Capitalismului*, Editura Corint, 2002

Bibliografie (2)

- **Brzezinski, Zbigniew**, *Strategic Vision: America and the Crisis of Global Power*, Basic Books, 2012
- **Collier, Paul**, *The Bottom Billion: Why the Poorest Countries Are Failing and What Can Be Done About It*, Oxford University Press, 2007
- **Dinu, Marin, Brateș, Teodor**, *Răzbunarea trecutului. Capitalismul în cinci luni postdecembriste*, Editura Economică, 2013
- **Ferguson, Niall**, *The Great Degeneration: How Institutions Decay and Economies Die*, Penguin Press, 2013
- **Fukuyama, Francis**, *America la răscruce. Democrația, puterea și moștenirea neoconservatoare*, Editura Antet, 2006
- **Halmai, Peter, Vasary, Viktoria**, *Real convergence in the new Member States of the European Union (Shorter and longer prospects)*, The European Journal of Comparative Economics, Vol. 7. Nr. 1. pp 229-253, 2010
- **Kennedy, Paul**, *Ascensiunea și decăderea marilor puteri. Transformări economice și conflicte militare din 1500 până în 2000*, Editura Polirom, 2011
- **Morris, Ian**, *De ce Vestul deține încă supremația și ce ne spune istoria despre viitor*, Editura Polirom, 2012

Bibliografie (3)

- **Porter, Michael**, *The Competitive Advantage of Nations*, The Free Press, 1990
- **Quah, Danny T.**, *Twin peaks: Growth and convergence in models of distribution dynamics*. *Economic Journal*, 106(437):1045–55, 1996.
- **Rifkin, Jeremy**, *The Third Industrial Revolution. How Lateral Power is Transforming Energy, the Economy, and the World*, Palgrave MacMillan, 2011
- **Polanyi, Karl**, *Marea transformare. Originile politice și economice ale epocii noastre*, Editura Tact, 2013
- **Rodrik, Dani**, *The Globalization Paradox: Why Global Markets; States, and Democracy Can't Coexist*, Oxford University Press, 2011
- **Stiglitz, Joseph E.**, *Prețul inegalității. Cum societatea divizată din ziua de astăzi ne pune în pericol viitorul*, Editura Publica, 2013
- **Todaro, Michael P., Smith, Stephen C.**, *Economic Development*, Eleventh Edition, Addison Wesley Publishing Company, 2012
- **Wallerstein, Immanuel et al.**, *Does Capitalism have a Future?*, Oxford University Press, 2013